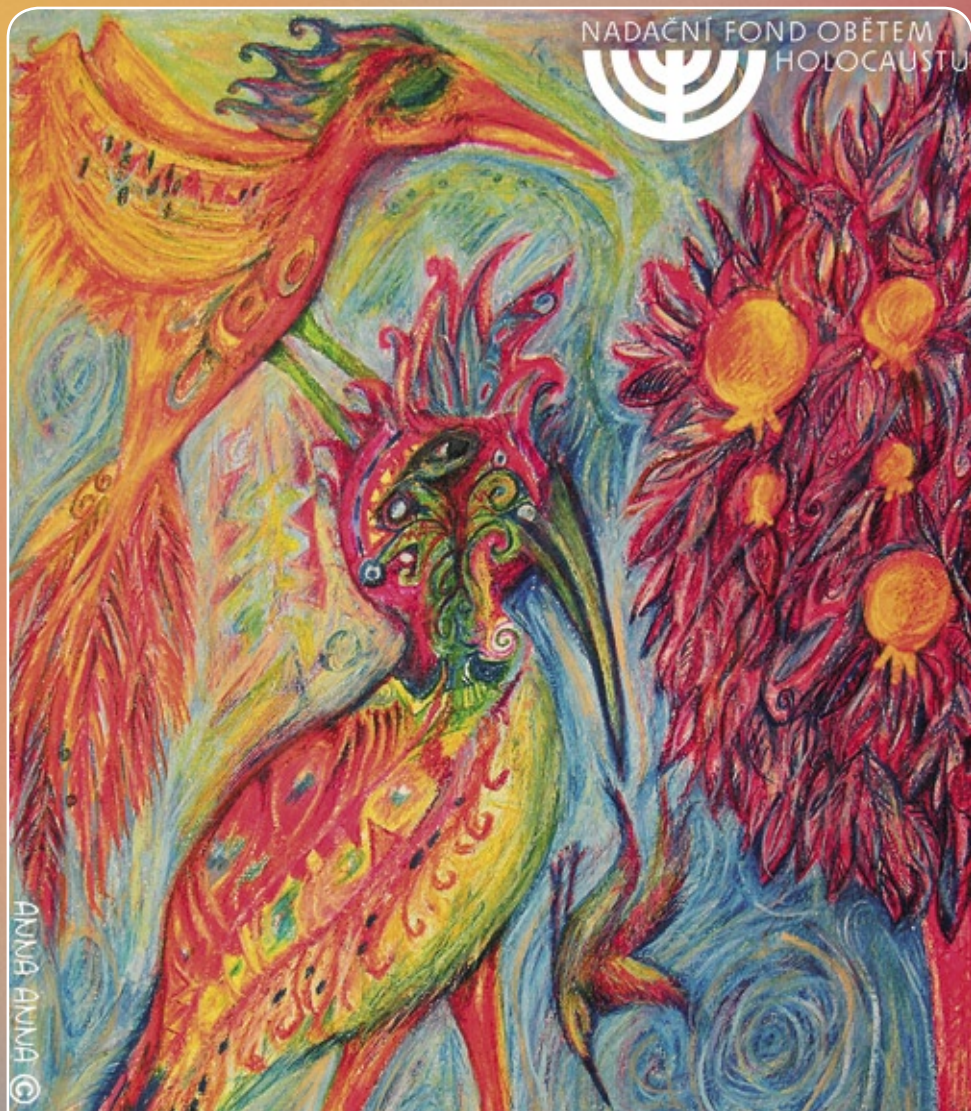

INFOBULLETIN

Nadačního fondu obětem holocaustu
ZÁŘÍ 2013

DOBŘÝ A ŠŤASTNÝ ROK 5774
HAPPY NEW YEAR

Šana tova u-metuka,
přejeeme vám dobrý a sladký nový rok!
V novoročním čísle vám představíme pod-
pořené projekty v letošním roce, a to přede-
vším prostřednictvím rozhovorů s jejich ko-
ordinátory, dále přinášíme pozvání na zaji-
mové akce, semináře a informace o knihách
a DVD z oblasti našeho působení.

S kolegyněmi intenzivně pracujeme na na-
šem podzimním programu a již na plánech
pro rok příští. Dovolte mi, abych vás pozvala
do Kavárny tří generací v Karlových Varech,
která se uskuteční 23. října a kterou zakon-
číme mimořádný projekt diskusních setkání
o šoa.

Srdečně vás také zveme na náš tradiční
benefiční koncert, přijďte se dobře pobavit
a současně nás podpořit! Ve čtvrtek 21. listo-
padu se od 19 hodin rozezní Baráčnická rych-
ta rytmem romské hudby – zahrají Terne
Čhave a Imperio; více informací na zadní stra-
ně InfoBulletinu.

Těšíme se na vás!

Marta Malá, ředitelka

InfoBulletin vydává Nadační fond obětem holocaustu jako informační periodikum určené partnerským organizacím a žadatelům o na-
dační příspěvek. Adresa kanceláře: Legerova 22/1854, 120 00 Praha 2. Telefon: 224 261 615, 224 261 573, fax: 224 262 563. E-mail: info@
fondholocaust.cz. Internet: www.fondholocaust.cz. Bulletin zapsán do evidence periodického tisku Ministerstva kultury ČR pod ev. číslem
MK ČR E 16905. Kontakty: Marta Malá, ředitelka: mala@fondholocaust.cz, 224 261 615. Andrea Fictumová, koordinátorka programů Péče,
Připomínka, Budoucnost: fictumova@fondholocaust.cz, 224 261 573. Ester Karasová, finanční manažerka: karasova@fondholocaust.cz,
224 261 573. Tereza Váňová, odborná pracovnice: vanova.terez@gmail.com.

Z obsahu čísla

PROGRAM PÉČE

Sborník textů TRAUMA • SEN • VĚDOMÍ TRAUMATIZOVANÉ SKUPINY – HOJENÍ – IDENTITA.....	3
Poslední možnost proplacení léků, potravinových doplňků a příspěvků na léčebnou a preventivní péči obětem nacistické perzekuce	3

PROGRAM PŘIPOMÍNKA

Návštěvy škol v Terezíně	4
--------------------------------	---

PROGRAM BUDOUCNOST

Když Besamim tančí	6
Židovská liberální unie učí hebrejsky	8

PROGRAM OBNOVA

S Věrou Harms o Sobědruhách	10
Symbolika židovských náhrobků: Koruna vlády	15
Označení opuštěných náhrobků na Novém židovském hřbitově v Praze....	16

POZVÁNKY

Otevření kavárny NA BALKÓNĚ	6
Kurzy moderní hebrejštiny Ulpan.....	9
Sociální dílna BECALEL.....	12
Veletrh PAMÁTKY 2013	14
NAŠÍ NEBO CIZÍ? Aktivita projektu na podzim a v zimě 2013.....	18
Křest knihy PŘÁTELSTVÍ NAVZDORY HITLEROVI	19
Film Tomáše Škrdlanta MILUJTE SVĚ NEPŘÁTELE.....	19
Benefiční koncert NFOH v rytmu romské hudby	20

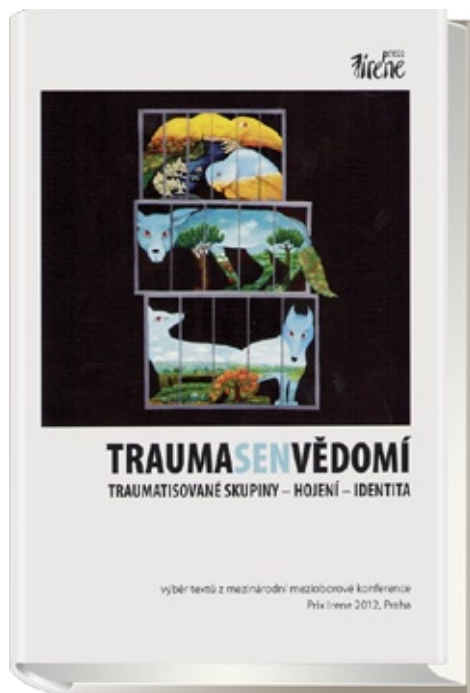
Trauma | Sen | Vědomí

Traumatizované skupiny – Hojení – Identita

V červenci za našeho přispění vydal VÝBOR PRO PÉČI O PRIX IRENE sborník s výběrem textů z třídní mezinárodní mezioborové konference PRIX IRENE, která se konala na podzim roku 2012 v Praze za účasti mezinárodních i českých odborníků. Hlavním záměrem pořadatelů konference byl dialog, poznání různých pohledů na traumata a jejich přenos, historické kontexty či hledání odpovědí.

Velmi zajímavé příspěvky nejenom zahraničních odborníků vám přiblíží sborník, který si můžete objednat u Elišky Jírové na emailové adrese eliskajirova@seznam.cz.

■ af

Poslední možnost proplacení léků, potravinových doplňků a příspěvků na léčebnou a preventivní péči obětem nacistické perzekuce

Podmínky finanční pomoci a formuláře vám poskytne koordinátorka paní Zlata Kopecká ze Sociálního oddělení Židovské obce v Praze, která žádosti přijímá a zpracovává.

Kontakt: Zlata Kopecká • Židovská obec v Praze, Sociální oddělení • Maiselova 18, 110 00 Praha 1
Telefon: 224 800 810 • E-mail: kopecka@kehilaprag.cz

Finanční příspěvek je určen výhradně obětem nacistické perzekuce. Projekt bude ukončen 31. 12. 2013. Projekt je financován grantem německé nadace Erinnerung, Verantwortung und Zukunft z daru Deutsche Bahn na pomoc obětem nacistického režimu ve střední a východní Evropě. ■ af

Návštěvy škol v Terezíně

Tradice vzdělávacích zájezdů škol do Terezína sahá až do roku 1999. Neuvěřitelných čtrnáct let Terezínská iniciativa, hlavně díky příspěvkům MŠMT ČR a Claims Conference, a také od roku 2002 za naší podpory, připravuje pro školy vzdělávací návštěvy žáků základních a středních škol v Památníku Terezín. Několik otázek jsem položila koordinátorce paní RNDr. Michaele Vidlákové.

- **Paní Vidláková, když se ohlédnete zpět, jak byste zhodnotila již čtrnáct let probíhající projekt vzdělávacích návštěv škol do Terezína?**
 - Hodnotím to velice kladně. Může to jistě potvrdit i Vzdělávací oddělení Památníku Terezín, nakolik od té doby vzrostl zájem o školní návštěvy Terezína až na hranice kapacity. V současné době je nutno se přihlašovat rok i více dopředu.
- **Kolik škol se za tu dobu díky Terezínské iniciativě do Terezína podívalo?**
 - Přesně to nedokážu určit, ale od počátečních 20 až 30 škol, kterým jsme zájezd financovali pod podmínkou účasti na domluveném vzdělávacím programu, jsme v některých letech dosáhli maxima i více než 100 škol ročně. V dnešní době je to mezi 50 a 60 školami, což je ovšem dáno také objemem financí, které do akce můžeme vložit a jichž nepřibývá úměrně ke vzrůstajícím cenám dopravy.
- **Z čeho se program žáků v Terezíně skládá a co konkrétně si myslíte, že je nejvíce osloví?**
 - U jednodenních zájezdů začíná program úvodní přednáškou, následuje komentovaná prohlídka muzea a významných míst ghetta, promítnutí některého z filmů, někdy i beseda s pamětníkem – řekla bych, že toto setkání je osloví nejvíce a nejautentičtěji. Potom následuje ještě prohlídka Malé pevnosti. Dvou denní zájezdy jsou rozšířeny o samostatnou práci na určeném tématu (např. péče o mládež, zdravotnictví, kultura, práce u počítačů – popírání holocaustu na internetu aj.). Tato práce je skupinová a je zakončena prezentací výsledků. Myslím, že právě tato samostatná práce je také přijímána s velkým zájmem.
- **Vidíte určitý posun v historickém vědomí o období druhé světové války u mladých lidí?**
 - Obecně vzato, nevidím. Ve školách je většinou moderním dějinám věnováno příliš málo času a pozornosti. Ovšem hodně záleží na učitelích, jsou i tací, kteří na této problematice systematicky pracují. U žáků a studentů, kteří se projektu zúčastní, přece jen zůstane něco navíc, někteří se začnou o problematiku i dále zajímat, ale myslím, že Terezín je osloví hodně i v emocionální rovině, což je vidět např. na pracích z výtvarných a literárních soutěží. Řekla bych, že je to tak dobře. Není nutné znát konkrétní čísla, jména a letopočty, ale naučit se respektovat lidskou důstojnost, uznávat rovnost všech lidí, zbavit se xenofobních předsudků – u mladých lidí to snad jde lépe přes emoce než přes rozumové postupy.

Památník Terezín – beseda pamětnice
paní Hnatové s žáky gymnázia Bílovec

Když Besamim tančí

V rámci programu Budoucnost jsme již několikrát podpořili občanské sdružení Besamim. Tato organizace za téměř dvě desítky let svého působení v Čechách roztančila již stovky zájemců o tradiční izraelské lidové tance.

Besamim během roku pořádají taneční kurzy v tělocvičně Základní školy na náměstí Jiřího z Poděbrad na pražských Vinohradech. Vrcholem jejich sezóny je ale každoroční mezinárodní několikadenní intenzivní kurz tanců Machol Čechia, který se koná vždy na začátku prázdnin. Jde o intenzivní taneční maraton, během kterého se lidé všech věkových kategorií a úrovně zkušeností s tancem plně oddají rychlým rytům izraelské hudby. Kromě tance vždy věnují čas i prohlídkám židovských památek v místě, kde se soustředění koná (každý rok se koná na jiném místě) a případně studiu nejruznějších zajímavostí judaismu. Machol je

vyhlášený svou skvělou atmosférou, intenzivními tanečními zážitky, výjimečnými lidskými setkáními a především podmanivými hodinami s profesionálními učiteli tanců ze zahraničí, zejména z Izraele.

O dojmy z tance s Besamim jsme poprosili dlouholeté frekventantky těchto kurzů Dášu Kopeckou a Soňu Tichou.

- **Jak dlouho se účastníte kurzů Besamim a pokolikáté jste letos byli na Macholu?**
- **S. T.:** Na izraelské tance chodím od roku 2004 a na Machol jezdím od roku 2005, takže jsem letos byla na devátém Macholu Čechia.

POZVÁNKA

Otevření
KAVÁRNY "NA BALKÓNĚ"

15. října 2013
Židovská obec v Praze, Maiselova 18, Praha 1

Dáša Kopecká a Soňa Tichá
na Macholu Čechia v roce 2012

- **D. K.:** Já na Machol jezdím od roku 2006, letos to byl tedy můj osmý Machol. Besamim navštěvuji od roku 2005.
- **Co přesně je náplní Macholu? Jen tanec?**
- **S. T.:** Machol je hlavně o tanci, kdy ti nejvytrvalejší vydrží být v jednom kole od rána do rána. Učitelé každý rok učí choreografie toho nejpopulárnějšího, co se v Izraeli a ve světě tančí na harkadách (*kurzech izraelských lidových tanců – pozn. red.*), tudíž i my v Čechách, respektive v Evropě, nejsme zcela mimo to, co se děje ve světě. Samozřejmě má každý Machol určité téma, v jehož duchu se celý seminář nese, ale vše začíná a končí u tance.
- **Je pravda, že na Machol jezdí velmi různorodá skupina lidí? Kdo jsou lidé, kteří se tam scházejí?**
- **S. T.:** Na Machol jezdí lidé, kteří se zajímají o Izrael a židovskou kulturu, rovněž lidé, kteří se zabývají lidovými tanci a tancem jako takovým. Účastníci přijíždějí z celé Evropy a Izraele, takže se člověk může seznámit s tanečníky např. z Polska, Švýcarska, Británie, Německa i odjinud.
- **Lidé se z Macholu většinou vrací až s neuvěřitelným nadšením. Čím to je? Co je na něm tak unikátní?**
- **D. K.:** Machol Čechia je unikátní hlavně svou rodinnou a velmi přátelskou atmosférou. Na rozdíl od jiných Macholů, kde se většinou upřednostňují účastníci z vlastní země. U nás se klade důraz na to, aby se zapojili všichni bez rozdílu.
- **Čím je Machol pro vás?**
- **S. T.:** Machol je pro mě tanečním maratónem, kde si užiju legraci s přáteli a potkám lidi, které jsem v podstatě celý rok neviděla. Kdybych to měla několika slovy označit, použiju slova: tanec, zábava, přátelé, skvělá atmosféra.
- **D. K.:** Machol je pro mne setkání s přáteli, které jsem rok neviděla, možnost zatančit si, užít si legraci a také si užít tance, na které se jinak přes rok nedostane. Machol mne na jednu stranu vyčerpává, kvůli nedostatku spánku, ale na druhou stranu mne vždy nabil novou energií. I přes to, že PMD, tedy pomacholová deprese, bývá většinou velká.

Židovská liberální unie učí hebrejsky

Židovská liberální unie (ŽLU) je jednou z několika českých organizací, jež svým členům a ostatním zájemcům nabízejí možnost účastnit se pravidelných bohoslužeb, oslav židovských svátků, přednášek a kurzů na nejrůznější judaistická témata. Jedním z jejich programů je výuka hebrejštiny – projekt, který finančně podporuje vedle Ministerstva školství ČR také NFOH.

V kurzech organizovaných ŽLU je možné studovat jak biblickou, tak moderní hebrejštinu (ivrit). Hodiny staré hebrejštiny vede Eva Feiglová. Hlavní náplní kurzu je četba 1. knihy Mojžíšovy a výuka gramatiky podle klasické učebnice rabína Federa HALELUJA. V tomto školním roce studenti čtou 41. kapitolu BEREŠIT – příběh o Josefovi a jeho bratrech. V rámci výuky studenti používají komentáře klasického středověkého komentátora Rašiho, text rozebírají a snaží se porozumět jeho tradičnímu i modernímu výkladu.

Moderní hebrejštinu vyučuje Viera Adamuščínová. Ta vede kurzy podle učebnice IVRIT MIN HA-HATCHALA, podle které se často vyučuje ivrit v izraelských ulpanech. Kurzy jsou rozděleny do více úrovní.

V rámci obou kurzů se studenti kromě jazyka učí také další zajímavosti ze světa judaismu, připravují se na židovské svátky a učí se židovské písně. Několik frekventantů hodin hebrejštiny dokonce založilo pěveckou skupinu RIMON, která vystupuje zejména během oslav pořádaných ŽLU.

Studenti se do kurzů zapisují s nejrůznějšími motivací. Někteří z nich jsou členy ŽLU a chtějí si prohloubit znalost hebrejštiny. Lidé přicházející z vnějšku komunity většinou přicházejí kvůli zájmu o konverzi a křesťanské studenty často zajímají židovské kořeny jejich náboženství. Zajímavostí je, že zatímco nejmladšímu studentovi

Oslava Šavuot v Židovské liberální unii

kurzů je 24 let, nejstaršímu zájemci o hebrejštinu v ŽLU je 80 let.

Bližší informace o kurzech a přesné termíny jednotlivých hodin naleznete na www.zlu.cz. Všechny kurzy hebrejštiny jsou zdarma.

kurzy hebrejštiny

KURZY MODERNÍ HEBREJŠTINY

Od 7. října 2013
otevívá Ulpan o.s.
kurzy hebrejštiny
pro **7 úrovní**
pokročilosti.

Největší nabídka kurzů
hebrejštiny v ČR

19letá tradice

Moderní metody

Přátelská atmosféra

Vstřícní a kvalifikovaní lektori

Podrobnosti i online přihlášku najdete na
www.ulpan.cz

S Věrou Harms o

V první polovině července se uskutečnil mimořádný projekt, kterému nechyběla naše podpora. Židovská obec v Teplicích a německá organizace Volksbund Deutsche Kriegsgräberfürsorge z Brém připravily na základě iniciativy paní Věry Harms česko-německé setkání mládeže, aby obnovily starý židovský hřbitov v Sobědruhách. Požádali jsme paní Harms o rozhovor.

- **Paní Věro, jak vás vlastně napadlo uspořádat mezinárodní studentský workcamp?**
- Až po smrti své matky jsem si uvědomila, že by mohl existovat hrob jejího otce, čili mého dědečka, jelikož zemřel v roce 1933. Všichni ostatní prarodiče byli zavražděni, tudíž jejich hroby neexistují. Matka o tom hrobu nikdy nevyprávěla, o minulosti se doma vůbec

málo mluvilo. Byl to delší proces, než jsme s manželem objevili hřbitov v Sobědruhách, na kterém je můj dědeček pochován. Byli jsme šokováni, v jak hrozném stavu se nachází, a začali přemýšlet, jak ho dát alespoň trochu do pořádku.

Můj německý muž ztratil otce za války a jako mladý jezdil s organizací Volksbund Deutsche Kriegsgräberfürsorge pracovat na válečných hřbitovech ve Francii, proto také kempy znal. Ale trvalo to 12 let, než jsme se dali s brémskou sekcí Volksbundu dohromady a začali plánovat tento kemp.

- **Co vše příprava a organizace obnášela? Jak se vám spolupracovalo s českými institucemi?**
- Příprava trvala rok a byla dost náročná, největší problém bylo sehnat české účastníky. V Čechách jsme neměli obdobnou organizaci, která by nám pomohla hledat, a odsud z Brém to bylo opravdu obtížné. S manželem jsme navštívili v Praze Gymnázium Thomase Manna a Na Pražáče a udělali tam přednášku o našem projektu, měli jsme dojem,

Sobědruhách

že to téma studenty zajímá, ale nakonec se nikdo nepřihlásil. Dále jsme byli na Univerzitě J. E. Purkyně v Ústí u paní docentky Cornejo, vedoucí katedry germanistiky, která nám velmi pomohla a doporučila své bývalé

studenty, nyní učitele. Jinak jsem do hledání zapojila skoro všechny své příbuzné a přátele a nakonec se nám přece jen podařilo dát tu českou skupinu dohromady.

Se Židovskou obcí v Teplicích jsme spolupracovali báječně, přijali nás velmi vstřícně a starali se o naši skupinu neuvěřitelně dobře, za jejich pomoc nemůžeme dost poděkovat! Stali jsme se opravdovými přáteli! Všeobecně mohu říci, že náš projekt byl Magistrátem města Teplice i Ústeckým krajem velmi kladně přijat.

- **Zúčastnila jsem se slavnostního zakončení projektu za přítomnosti významných hostů a byla jsem nadšena z přátelské atmosféry všech zúčastněných, zalitovala jsem, že jsem se sama více nezapojila. Jak to cítíte vy? Splnil workcamp vaše očekávání?**

Překvapilo vás něco? Co pro vás bylo největším zážitkem?

- Byli jsme velmi spokojeni s výsledkem kempu, takže jsme měli dojem, že se ta námaha a někdy i zlobení před začátkem opravdu vyplatily. Mládež byla senzační, pracovali jsme na hřbitově jen 5 dní, přesto jsme stihli hrozně moc práce, hřbitov opravdu prokoukl. Trochu zklamaná jsem byla jen proto, že

se nám nepodařilo najít náhrobek mého dědečka.

Také mě mrzelo, že jsme nesehnali víc chlapců, asi by to pro skupinovou dynamiku bylo lepší. Zdálo se mi, že se česká a německá skupina dost nesblížila, snad to byly i jazykové problémy.

Nejpůsobivější zážitek pro mě byla návštěva Lidic, kde jsme se setkali s dvěma přeživšími ženami, které nám ochotně vyprávěly a odpovídaly na četné dotazy, myslím, že to byl nejsilnější zážitek i pro celou naši skupinu. V Terezíně nás doprovázela paní Anna Lorencová, též přeživší, i jí patří náš srdečný dík!

POZVÁNKA

**Sociální dílna
BECALEL**

*Pomáháme lidem, kteří se ocitli
v nepříznivé sociální situaci*

**Nabízíme výrobky
z keramiky a šicí dílny,
drobné vitráže
a další výrobky na zakázku.**

www.becalel.cz becalel@kehilaprag.cz

- Součástí závěrečného setkání bylo také odhalení repliky pamětní desky padlým židovským vojákům během 1. světové války. Váš strýc Fritz Leckner byl jedním z nich. Řekla byste našim čtenářům více o vaší rodině?
- Jméno mého strýce na pamětní desce pro padlé za 1. světové války mě velmi překvapilo a zároveň mě potěšilo, že se po něm zachovala alespoň jedna památka. Byl z prvního manželství mého dědečka, moje matka

ze druhého, byla ještě malé děvče, když se nevrátil z války, ale přesto o něm hezky mluvila. Moje matka měla jen jednu pravou sestru, Elizabet, zvanou Elsa, narozenou v roce 1899, ta zahynula v době šoa spolu s mužem Wolfem Alefanzem a patnáctiletým synem Heinzem někde na východě. Heinz (Jindra) byl narozen v roce 1927 byl můj jediný pravý bratranec, někdy si říkám, že by vlastně ještě mohl být naživu. Otec byl z Ostravy a neměl žádné sourozence.

Oba rodiče byli těžce traumatizováni, v roce 1969 odešli za mým bratrem a mnou do Německa, jelikož v České republice nikoho neměli. Jsou pochováni na brémském židovském hřbitově.

- **Sama jste emigrovala z Československa po roce 1968, hrálo vaše židovství v rozhodnutí odejít ze země nějakou roli? Jaký vztah k tradici a židovské komunitě máte dnes?**

● Já jsem do Německa odešla za svým tehdejším přítelem, se kterým jsem se rozhodla žít. Nebyly to tedy politické motivy pro emigraci, i když ten drsný konec Pražského jara mi odcházení trochu ulehčil. Židovství pro mě tehdy nehrálo žádnou roli, nebo jen snad podvědomě. Pro mé rodiče byl odchod z vlasti těžší, ale znali alespoň jazyk a byli blízko své rodině, to pro ně bylo nejdůležitější. Židovské tradice jsem doma bohužel nepoznala, ale čím jsem starší, tím víc se o ně zajímám. Můj německý manžel je křesťan, ale podporuje mě ve všem, co se židovstvím souvisí. Jezdíme často do Izraele, on je už dlouhá léta členem asociace německo-izraelských právníků.

Letos jsem vstoupila do pražské židovské obce, i když tam stále nežiji, je mi bližší než brémská.

Brzy bude Nový rok, přeju všem čtenářům „Shana tova“!

■ mm

Mezioborový veletrh památkové péče, rekonstrukce a regenerace a také využití památek **PAMÁTKY 2013** otevře své brány ve čtvrtek 3. října 2013. Druhý ročník veletrhu přivítá opět Průmyslový palác Výstaviště v Praze-Holešovicích. A multioborovost veletrhu se jasně prokáže i ve struktuře vystavovatelů. Dominantní bude společná expozice kraje České republiky, doplněná letos i téměř stometrovou prezentací Hlavního města Prahy. Kromě toho zde budou k vidění i expozice řady českých historických měst, ale také stánky stavebních firem a producentů materiálů vhodných pro rekonstrukce památek, jako jsou třeba Tondach, Heluz, Quick-Mix, ovšem i družstvo Aya zaměřené na kla-

sickou hlinu, a také zvonáři, vitrážisté, hodináři, specialisté na tradiční materiály a řemesla apod. Rozsáhlou expozicí se bude prezentovat Národní památkový ústav nebo Institut pro památky a kulturu, Národní technické muzeum, Federace židovských obcí i vysoké školy – Fakulta architektury ČVUT nebo Akademie výtvarných umění, řemeslné cechy, jako například Cech malířů a natěračů anebo Cech kamnářů.

Důstojnou součástí veletrhu budou i doprovodné výstavy (např. **HISTORIE A ODKAZ BAUHAUSU**, výstava k výročí Odborné restaurátorské školy v Písku) a řada seminářů a workshopů. Dominantou se zde stane konference **CANDELA HISTORICA** zaměřená na osvětlení interiéru i exteriéru památkových objektů.

Veletrh potrvá do soboty 5. října. Další aktuality a podrobnosti naleznete na www.incheba.cz/pamatky.

Symbolika židovských náhrobků

Při návštěvách židovských hřbitovů návštěvník narazí dříve nebo později na náhrobky, jejichž výzdobě v daném momentu nerozumí nebo nezná souvislost motivu výzdoby s textem náhrobku či s osobou zemřelého. V cyklu drobných příspěvků se pokusíme některé ze symbolů na konkrétních ukázkách určit a interpretovat.

Koruna vlády

KETER MALCHUT (KORUNA VLÁDY) patří mezi znamení spojená s očekáváním příchodu Mesiáše, potomka krále Davida. Motiv koruny označený nápisem keter malchut ve zkratce K*M nacházíme na náhrobcích zcela ojediněle, dosud nejstarším dokladem je náhrobní kámen Mordechaje, syna Jehudy K*c z roku 1666 v Mikulově. Je nepochybné, že motiv souvisel s nadějemi Židů na očekávaný příchod Mesiáše, které po polovině 17. století zaznamenaly jeden ze svých vrcholů.

Na některých dalších náhrobcích může být koruna jakožto keter malchut interpretována, a to v případech, že se koruna nachází na hlavě lva. Takovéto náhrobky nacházíme kolem poloviny 19. století na hřbitovech v Přestálkách a v Luži na Chrudimsku. Na náhrobku AHARONA GÄRTNERA v Luži (1847) nacházíme motiv lva s korunou na hlavě troubícího na šofar, vyjadřujícího mesianistický rozměr. Náhrobek obsahuje mimo jiné i verš z knihy proroka Ámose obklopující výjev: „Zazní-li šofar ve městě, lev řve, kdo by se nebál.“ (Am 3:6–8).

■ Iva Steinová

Označení opuštěných náhrobků na Novém židovském hřbitově v Praze

Jeden z projektů podpořených v programu Obnova v letošním roce nese název OZNAČENÍ OPUŠTĚNÝCH HROBŮ NA NOVÉM ŽIDOVSKÉM HŘBITOVĚ V PRAZE. Na celém hřbitově je dochováno okolo 25 tisíc náhrobních kamenů, přičemž více než 1600 osob zemřelých mezi lety 1939–1945 nemá místo svého posledního odpočinku označeno. Právě to se snaží tento projekt postupně napravovat. Koordinátorky projektu Zuzany Beránkové, zaměstnankyně akciové společnosti Matana, jsme položili několik otázek.

● Co vše práce na tomto projektu zahrnuje?

- Jsou to dva hlavní okruhy činností. V první řadě se jedná o označování opuštěných hrobů především z válečných let, ke kterým se dnes již nehlásí žádní rodinní příbuzní. Lidé pohřbení v neoznačených hrobech z období druhé sv. války zřejmě v době svého úmrtí neměli příbuzné či rodinu, nebo tito byli již na cestě v transportech do koncentračních táborů. Dalším možným aspektem vzhledem k válečnému osudu Židů mohlo být i to, že se jim na pořízení náhrobku v dané době již nedostávalo finančních prostředků. Po válce se většina příbuzných z koncentračních táborů nevrátila a přeživší mnohdy neměli možnost se o hroby svých příbuzných již postarat. Náš průzkum, který se zaměřil na úmrtí od roku 1939 do roku 1945, ukázal, že hrobů bez náhrobního kamene je přes tisíc.

Druhým případem, jímž se v rámci projektu často zabýváme, jsou osoby, které dle archivních zdrojů v konkrétních hrobech prokazatelně pohřbeny byly, na stávajících náhrobcích však nejsou uvedeny. Jejich osobní data budou postupně doplňována, a to individuálně s přihlédnutím k aktuální situaci. Buď na volné místo nápisové plochy náhrobku, nebo na samostatnou tabulku, vhodně doplňující hrobové příslušenství apod. Jde o asi 300 případů chybějících jmen a osobních údajů.

Je třeba zdůraznit, že uvedené práce nesestavají jen ze samotného označování, tzn. výroby nového náhrobku, či doplňování textů na náhrobcích stávajících, ale jedná se především o velmi komplikované a zdlouhavé ověřování správnosti dat pohřbených osob a jejich kontrolu porovnáváním různých archivních zdrojů.

● **Je tedy kontrola dat největší obtíží při práci na projektu?**

- Ano, je to tak. Nejkomplikovanější je pro nás dostupnost údajů pro ověření a jejich spolehlivost. Kombinujeme několik zdrojů: údaje z pohřebních knih, matrik, archivu Židovského muzea v Praze a pobytových přihlášek z Archivu hl. m. Prahy atp. Vedle nedostatku financí je v podstatě největším problémem časová náročnost. Čas, který je na ověření údajů potřeba.

● **Jak přesně budou hroby označeny?**

- Snažíme se o ověření údajů z co největšího množství zdrojů. Pokud dojde k označení hrobu, tak v první fázi projektu jen u takového, u kterého jsme si jisti, že je tam daná osoba pohřbena a máme dostupné veškeré údaje, tzn. celé datum narození i úmrtí.

Z hlediska fyzického provedení dojde k osazení nové nápisové desky na sloupku nebo k doplňování textu na stávající náhrobek, resp. doplnění nové destičky ke stávajícímu náhrobku, kde již místo není.

● **Z jakého materiálu budou náhrobky a kdy budou dány na svá místa?**

- Nové náhrobky a nápisové destičky budou z kvalitní české žuly, jejímž dodavatelem jsou Kamenoprůmyslové závody, s. r. o., které v rámci výběrového řízení nabídly nejvýhodnější cenu. První budou osazeny na podzim tohoto roku.

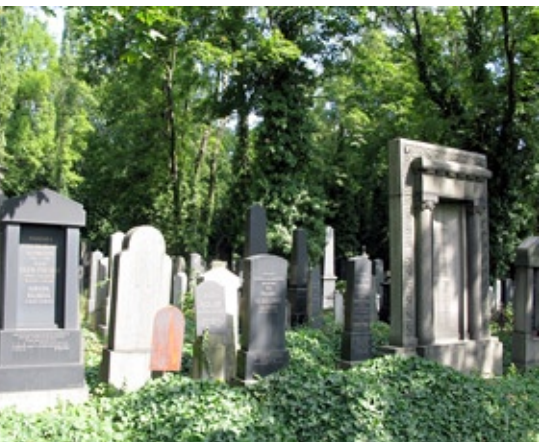
● **Které instituce projekt finančně podpořily?**

- Pokud jde o tento konkrétní projekt, tak je NFOH první a zatím i jedinou institucí, která se na tomto projektu finančně podílí.

● **Každý návštěvník Nového židovského hřbitova v Praze si jistě všiml velikosti celého areálu. Jaká část hřbitova bude v letošním roce takto zpracována? Plánujete pokračování projektu?**

- Označování v podstatě nelze přepočítávat na plochu areálu. Na neoznačené hroby nebo náhrobky s neúplnými údaji lze totiž narazit prakticky po celém Novém židovském hřbitově. Daleko přesnějším a lépe vypovídajícím údajem bude počet vyřešených případů. Úspěšnost projektu a rychlost postupu při jeho realizaci bude záležet na množství financí, které se nám pro tento účel podaří shromáždit. Jeho význam si naštěstí uvědomuje i Židovská obec v Praze, a pokud nedojde k nějaké krizové situaci, budeme každoročně usilovat, aby na pokračování projektu bylo pamatováno v rámci interního rozpočtu. I tak se však s ohledem na mimořádný rozsah projektu bude jednat o práci určitě na několik, možná i desítky let. Každý dar, dotace či příspěvek pro nás proto bude velkým přínosem.

■ ks

Naši nebo jizy?

Židé v českém 20. století

Aktivity a semináře projektu – podzim/zima 2013

ČTVRTEK 12. 9. 2013, 13.00–18.30

Konference v Ostravě

Téma: Pomoc v době bezpráví

- Alena Wagnerová: Spravedlivé mezi národy – Milena Jesenská a Olga Fierzová.
- Beseda s pamětníky – Zuzana Skácelová a Luděk Eliáš.
Ostravské muzeum.

PÁTEK–NEDĚLE, 27.–29. 9. 2013

Interaktivní seminář ve Zlíně

ÚTERÝ 15. 10. 2013, 13.00–18.30

Konference v Olomouci

Téma: Židovské obce dnes a jejich vztah k projevům antisemitismu a rasismu v současné společnosti + beseda.

Divadlo hudby Olomouc; v rámci festivalu Dny židovské kultury.

PÁTEK–NEDĚLE, 8.–10. 11. 2013

Interaktivní seminář v Jablonci nad Nisou

Mimořádný seminář k 75. výročí Křišťálové noci.

PÁTEK, SOBOTA, 6.–7. 12. 2013

Závěrečná konference projektu v Praze

Téma: „Menšiny“ a „většiny“ ve vzdělávání o českém 20. století

Pořádá Institut Tereziánské iniciativy a Židovské muzeum v Praze.

Více informací na adrese www.nasinebocizi.cz.

Judita Matyášová a Vydavatelství Mladá fronta
vás srdečně zvou na křest knihy

Přátelství navzdory Hitlerovi

Osudy českých dětí, které za války uprchly
do Dánska a setkala se po 70 letech

24. 10. 2013 od 17.00 hod.

Palác knih Neoluxor, Václavské nám. 41, Praha

Křest se koná přesně 74 let od chvíle, kdy děti opustily
český domov a odjely do Dánska. Akce se zúčastní pamětníci
a jejich rodiny, kteří přijedou z Izraele, Ameriky, Švédska.
Přítomni budou také zástupci dánské, švédské, izraelské
a americké ambasády.

Judita Matyášová and Publishing House Mladá fronta
warmly invite you to the presentation of the book

Friendship In Spite Of Hitler

Stories of Czech children, who escaped during
the war to Denmark and reunited after 70 years

24. 10. 2013 at 5pm

Palác knih Neoluxor, Václavské nám. 41, Prague

The book presentation will take place at the occasion of
the 74th anniversary of the departure of these children
from their homeland to Denmark. There will be present
survivors and their families from Israel, USA and Sweden,
as well as representatives of the Danish, Swedish, Israeli
and American embassy.

VOJENSKÝ
HISTORICKÝ
ÚSTAV PRAHA

OSUDY ČESKÝCH DĚTÍ,
KTERÉ ZA VÁLKY UPRCHLY DO DÁNSKA
A SETKALY SE PO 70 LETECH

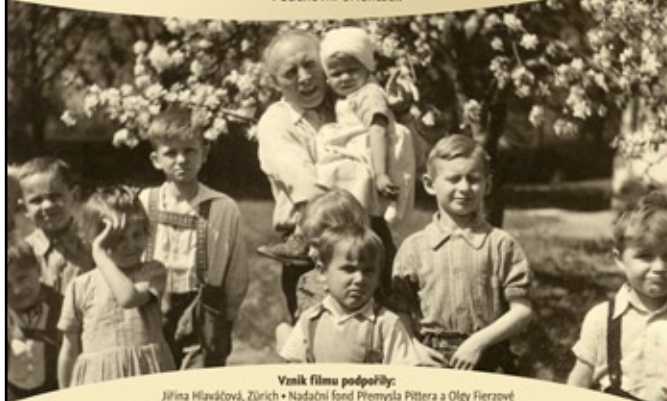
DVD s dokumentárním filmem režiséra Tomáše Škrdlanta

Milujte své nepřátele

Film zachycuje příběh Švýcarky a Čecha, kteří změnili stovkám lidí život.

Přemysl Pitter (1895 - 1976) a Olga Fierzová (1900 - 1990) zachránili po druhé světové válce
přes 800 židovských a německých dětí z německých koncentračních a českých internačních táborů.

Pro mnohé z těchto dětí bylo setkání s Přemyslem a Olgou rozhodujícím zážitkem,
který předurčil jejich další život, volbu povolání
i duchovní orientaci.

Vznik filmu podpořily:

- Jilina Hlaváčová, Zürich • Nadační fond Přemysla Pittera a Olgy Fierzové
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR • Nadační fond obětem holocaustu
- Česko-německý fond budoucnosti • Aktion Sühnezeichen Friedensdienste

Vydavatel: Farní sbor Českobratrské církve evangelické Praha-Dejvice, Film & Sociologie, 2013

K DVD o Přemyslu Pittrovi
a Olze Fierzové je přibalena
brožura s textem Pavla Kosatíka.
DVD i brožura jsou ve třech
jazykových mutacích - český,
německy a anglicky.

Více informací najdete na našich
webových stránkách:
<http://dejvice.evangelnet.cz>

objednávky na e-mailu:
dejvice@evangelnet.cz

Doporučená cena 100 Kč

Nadační fond obětem holocaustu ve spolupráci
s Baráčnickou rychtou pořádají se záštitou Velvyslanectví USA
benefiční koncert
v rytmu romské hudby

TERNE ČHAVE & IMPERIO

moderuje Ester Janečková

21. listopadu 2013, 19:00 Baráčnická rychta

Tržiště 23/555, Praha 1 – Malá Strana

Vstupenky si rezervujte na karasova@fondholocaustu.cz
nebo 224 261 573 a 604 655 357.

Vstupné
200 Kč

Partneri:

Dárci:

NADAČNÍ FOND OBĚTEM
HOLOCAUSTU
FOUNDATION FOR
HOLOCAUST VICTIMS

aráčnická rychta
rosloměř

ELI VALIN

mamacoffee

Česká komunita Chasidim, a.s.

RECEIVING
Paper and Ink Solutions

Winn-Letter

KING SOLOMON

COOPRI

HERBERT